

EX?

EXPRESSEN

[LENA EINHORN](#) Publicerad 4 apr 2020 kl 07.15

Dagens toppnyheter – inrikes

Statsepidemiolog Anders Tegnell. Foto: **MAXIM THORE / BILDBYRÅN**
Lena Einhorn. Foto: **AGNETA ÅKESSON**

WHO:s nya paragraf är dramatisk – och förändrar allt.

Vi måste ändra vårt förhållningssätt till denna dödliga epidemi, som redan tagit sig in på en stor andel av storstädernas äldreboenden. När man arbetar med gamla måste skyddsutrustning användas, skriver virologen Lena Einhorn.

Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna i texten.

Dela artikel

[Facebook](#) [Twitter](#) [E-post](#)

DEBATT. Varje dag ger WHO – Världshälsoorganisationen – ut en situationsrapport där man beskriver läget när det gäller coronavirusepidemin.

I rapporten från den 29 mars står det inget om symtomfria bärare av viruset. Inte heller den 30 mars, eller den 31 mars, eller den 1 april. WHO har inte betraktat smittspridning från symtomfria som betydande. Men den 2 april finns det plötsligt en [ny paragraf i rapporten](#):

”Presymtomatisk smittöverföring: Inkubationstiden för covid-19, vilken är tiden mellan exponering för viruset (infektionsögonblicket) och debuten av symtom, är i genomsnitt 5-6 dagar, men kan vara upp till 14 dagar. Under

denna period, också kallad den 'presymtomatiska' perioden, kan en del infekterade personer vara smittsamma. Därför kan smittöverföring från en presymtomatisk person ske innan symtomen börjar.”

Förändrar allt

Det är en dramatisk paragraf. Den ändrar allt. För visserligen har studier om smittöverföring från symptomfria dykt upp, i flera veckors tid. Men de stora folkhälsoorganisationerna – WHO, CDC i USA, och i allra högsta grad vår egen Folkhälsomyndighet – har insisterat på att endast människor som känner sig sjuka driver epidemin. Därav den gyllene regeln: ”Stanna hemma om du känner dig det minsta sjuk.” Denna regel uttrycks också så här: ”Använd skyddsutrustning om du arbetar med människor som har symptom på covid-19.”

Men inte annars.

Tegnell ser inte sambandet

Som statsepidemiolog Anders Tegnell svarade den 2 april, på frågan om inte hemtjänsten nu alltid borde använda skyddsutrustning:

”Man ska använda skyddsutrustning där den behövs, och inte ’för säkerhets skull’.”

På följdfrågan om hemtjänstpersonal då inte kunde bli smittspridare svarade han:

”Jag är inte riktigt säker på hur man tror att den smittspridningen ska gå till i det fallet.”

I USA svänger det nu

Internationellt håller dock omsvängningen på att slå igenom. Chefen för amerikanska CDC, [Robert Redfield, sa i veckan](#):

”En av de saker vi nu i princip bekräftat är att en betydande mängd individer som är infekterade förblir symptomfria. Det kan vara så mycket som 25 procent. Detta är viktigt, för situationen är nu sådan att helt symptomfria personer kan bidra till smittöverföringen, vi har insett att de faktiskt är så. Detta förklarar varför viruset sprids så snabbt, för vi har smittöverförare som utsöndrar viruset två dygn innan de får symptom.”

De två dygnen Redfield nämner utgår från rapporter som visat att smittade utsöndrar som mest virus precis vid symptomdebut, eller strax före. Men att virusutsöndringen börjar ganska lång tid innan dess. [En kinesisk studie](#) fann att man börjar bli smittförande i snitt runt 2,5 dygn innan man känner sig sjuk, och är som mest smittsam 0,6 dygn innan. I samma studie beräknades att 44 procent av smittöverföringen sker från personer helt utan symptom.

På CDC har man tagit detta på så stort allvar att man nu diskuterar om man ska rekommendera ett allmänt bruk av munskydd i landet. ”Det enda som står i vägen för detta är att vi vill säkerställa att vi inte tar masker från

sjukvårdspersonal som behöver dem”, sa USA:s ledande folkhälsoauktoritet, Anthony Fauci, [till CNN](#) i tisdags.

Det ständiga rådet räcker inte

För om man kan smitta någon trots att man känner sig kärnfrisk, då räcker inte rådet ”Stanna hemma om du känner dig sjuk”.

I Sydkorea, liksom i Sverige, har man velat undvika att samhället helt stängs ner, och man har där löst det med ett mycket omfattande testningsprogram, som möjliggjort bred identifiering av smittbärare och kontaktspårning.

I Sverige finns inte denna omfattande testning. Och vi befinner oss därför i en situation där myndigheterna gjort stora ansträngningar att hålla samhället öppet, men där man närmast i blindo försökt begränsa smittan med enkla råd som ”håll dig hemma om du känner dig sjuk”.

Skyddsutrustning för äldreården

Vi har ingen aning om hur utbredd coronavirussmittan är i Sverige. Och tills vi får svaret måste vi ändra vårt förhållningssätt till denna dödliga epidemi, som redan tagit sig in på en stor andel av storstädernas äldreboenden, och där många redan avlidit. Just den grupp det var som mest angeläget att skydda.

Om man inte vet vem som är smittad måste man agera därefter, ute i samhället, och i relation till de mest utsatta.

Och ja, när man arbetar med gamla måste man använda skyddsutrustning, ”för säkerhets skull”.

Av Lena Einhorn

Virolog, med. dr.